

een vermindering van het aantal lijdens aan silicose alleen, aan tuberculose met silicose en aan longtuberculose alleen.

In Nederland heeft dank zij de invoering van de Steenhouwerswet een nauwkeurige schikking van tuberculosedragers en gezonden plaats; van 14—18 jaar wordt de jeugdige steenhouwer elk jaar eenmaal geneeskundig onderzocht en in hygiënischen zin opgevoed; als volwassene wordt de steenhouwer elke drie jaar eenmaal onderzocht, klinisch en zooveel mogelijk Röntgenologisch. ICKERT verwacht van het internationale arbeidsbureau een uniforme regeling internationaal.

Enkele Röntgenafbeeldingen, sneeuwstormlongen en een te samen met duidelijke tuberculose, verluchten het van eigen onderzoek en veel studie getuigende artikel.

Een uitgebreid literatuuroverzicht bewijst de groote belangstelling in het stofgevaar van onzen tijd.

W. R. H. KRANENBURG.

Dr. CARL FUNCK, *Nutritive Allergie in der Pathogenese Innerer Erkrankungen als Nährschaden Erwachsener*. Berlin 1928. S. KARGER, 66 bldz., prijs 3 mark.

In dit boekje wordt een overzicht gegeven van de nadeelige invloeden, die onder bepaalde omstandigheden door normaal voedsel veroorzaakt kunnen worden. De schrijver stelt zich voor, dat bij aangeboren minderwaardigheid, of wanneer de normale darmslijmvlies- of leverbarrière beschadigd zijn door ziekten (gastritis, enteritis, cholecystitis, cholangitis enz.), onvoldoende afgebroken eiwitten geresorbeerd worden en zoo tot allergische reacties aanleiding geven. Dat vele z.g. allergische ziekten, vooral die, welke in aanvallen verlopen (bijv. asthma bronchiale, urticaria enz.), vaak zeer duidelijk samenhangen met het soort voedsel is bekend; maar ook in gevallen, waarbij deze samenhang niet zoo duidelijk is, blijkt vaak bij nauwkeurig onderzoek het voedsel toch een belangrijke rol te spelen. De schrijver wil dan ook bij deze ziekten niet vragen, of zij al of niet nutritief-allergisch zijn, maar in hoeverre zij dit zijn. Of in een bepaald geval een aanval door voedselopneming wordt te voorschijn geroepen hangt mede van vele andere factoren af (evenwichtstoestanden in het vegetatieve zenuwstelsel, verhoudingen van de verschillende kationen, plaatselijke infecties, zuur-base-evenwicht enz.).

Behalve bij de in aanvallen verlopende allergische ziekten, willen FUNCK e.a. ook bij het ontstaan van zeer chronische ziekten aan allergische reacties een groote rol toeschrijven bijv. bij arteriosclerose, hypertonieën (essentieele en nephritische), diabetes en jicht. Zoo vergelijkt hij bijv. de hypertonie met de vaatkramp, die bij acute allergische ziekten soms gevonden wordt en stelt zich voor dat, wanneer de allergische reactie telkens weer tevoorschijn geroepen wordt, deze vaatkramp gefixeerd wordt en bestaan blijft, ook wanneer de oorzaak weggenomen is. Het lijkt mij toe, dat de schrijver er niet in geslaagd is, zijn meening overtuigend te ver-

dedigen; hij heeft echter in dit boekje vele origineele denkbeelden van zichzelf en anderen over de nutritieve allergie bij elkaar gebracht. Het is echter jammer, dat hij dit in zoo kort bestek gedaan heeft, waardoor de duidelijkheid, juist in dit onderwerp zoozeer gewenscht, wel eenigszins geleden heeft. Ieder die belangstelling heeft voor de nieuwe wegen, waarop de interne geneeskunde zich beweegt zal echter in dit boekje veel belangwekkends vinden.

Het is te hopen dat verder onderzoek zal uitwijzen, dat de schrijver ietwat somber is, wanneer hij in zijn voorwoord zegt: Das meist gebrauchte sicher tödliche Gift ist die tägliche Nahrung.

H. J. G. WYERS.

Prof. Dr. F. WEIDENREICH, *Rasse und Körperbau*. Berlin, JULIUS SPRINGER 1927. Prijs geb. 14,40 mark. (187 bldz, 201 fig.).

Dit boek beoogt aan te toonen, dat constitutie meer omvat dan het begrip ras; hetgeen WEIDENREICH, als anatoom-anthropoloog, op morphologisch terrein (physiologische en psychologische eigenschappen bespreekt hij niet) met uitgebreid bewijsmateriaal weet te staven. Den aanvang vormen beschouwingen over definities, door anderen (FISSCHER, MARTIN, SCHEIDT) van „ras” gegeven. Daarop volgen omschrijvingen van wat nu eigenlijk „constitutie” is (vooral niet alleen aanleg tot ziekte!): de som van individueele bijzonderheden in lichaamsbouw en functie. TANDLER's en BAUER's opvattingen, die aan constitutie erfelijkheidsbegrippen onmiddellijk verbinden worden ter zijde gesteld. Dan bespreekt de schrijver de constitutietypen, zooals anderen deze onderscheidde (BENECKE-STILLER: phthisisch-asthenisch in tegenstelling tot apoplectisch-carcinomateus; SIGAUD-CHAILLAU en MC. AULIFFE: type respiratoire, digestif, musculaire, cérébral). Ook KRETSCHMER's indeeling, die zeer veel waarde hechtte aan den vorm van hoofd en gezicht, (in leptosomen, pycnici en athletici) wordt besproken. WEIDENREICH zelf onderscheidt slechts twee, duidelijk tegengestelde typen: *leptosomen* en *eurysomen*, van welke hij dan een uitvoerige tabelarische kenschetsing geeft (bldz. 48). Deze twee typen komen bij beide geslachten voor; bij vrouwen is het eurysome (ronde) type sterker vertegenwoordigd. Deze twee typen komen nu bij alle 3 à 4 Europeesche rassen (nordisch, alpine, mediterrane, dinarische) voor, de frequentie houdt geen verband met die van blond en bruin (dus met ras). Met behulp van photo's, teekeningen, beelden, resten van praehistorische vondsten, kortom van zeer uiteenlopend bewijsmateriaal toont WEIDENREICH verder aan, dat leptosomen en eurysomen ook voorkomen onder Chineezen (vgl. BAELZ), Wedda's van Ceylon, negritische pygmaeën, de bewoners van Nieuw Guinea, de Maleiers, Minankabauers, Nisassers (KLEIWEG DE ZWAAN), Papua's, Polynesiërs, Eskimo's, Noord en Zuidamerikaansche Indianen; Kabylen (Africa), Zulu's en Negers, de oude Egyptenaren; dus dat het universeele constitutietypen zijn. Zij waren ook vertegenwoordigd bij de Pharao's, de classieke Grieken, de Romeinen, ja zelfs bij den praehistorischen mensch (Neander-